

**CONSILIUL NAȚIONAL AL
PERSOANELOR VÂRSTNICE**

**Coordonate ale
nivelului de trai
al pensionarilor
din România**

**August
2 0 13**

Cuprins

1.	Caracteristici ale gospodăriilor de pensionari.....	3
2.	Veniturile gospodăriilor de pensionari.....	5
3.	Consumul alimentar exprimat în calorii și factori nutritivi.....	6
4.	Cheltuielile gospodăriilor de pensionari.....	7
5.	Evoluția coșului de consum lunar și a nivelului de trai.....	10
6.	Situația pensionarilor față de pragurile de sărăcie absolute și relative.....	14
7.	Evoluția puterii de cumpărare a pensiilor.....	16
8.	Concluzii.....	19
9.	Propuneri.....	28
10.	Bibliografie.....	34

ANEXE

1.	Numărul de pensionari de asigurări sociale de stat, pe județe la nivelul lunii iulie 2013.....	35
2.	Valoarea coșului de consum al gospodăriilor de pensionari.....	36
	• Pensionarul singur.....	36
	• Familia formată din 2 pensionari.....	38
3.	Gruparea pensionarilor de asigurări sociale de stat și agricultori pe niveluri de pensii, și pe categorii în luna iulie 2013.....	40
	3.1. Gruparea pensionarilor de asigurări sociale de stat.....	42
	3.2. Gruparea pensionarilor de agricultori.....	44
4.	Propunere privind coșul minim de consum lunar pentru pensionarul singur din mediul urban, la nivelul prețurilor lunii mai 2013.....	46
5.	Majorările de prețuri la principalele produse alimentare, nealimentare și servicii care au condus la scăderea puterii de cumpărare a pensionarilor în perioada octombrie 2011 - mai 2013.....	48
6.	Cheltuielile totale de consum pentru gospodăriile de pensionari în anul 2012.....	49

CARACTERISTICI ALE GOSPODĂRIILOR DE PENSIONARI

Din datele comunicate de Institutul Național de Statistică, rezultă că în anul 2012 gospodăriile populației României au fost distribuite în proporție de 57,2% în mediul urban și 42,8 % în mediul rural, iar mărimea medie a unei gospodării a fost de 2,874 persoane (2,753 persoane în mediul urban și 3,036 persoane în rural).

Repartizarea gospodăriilor după vârsta capului gospodăriei arată un grad mai mare de concentrare la grupele de vârstă de 50-64 ani (30,5%) și la cele în vârstă de 65 de ani și peste (28,8%). În mediul rural, aproape două treimi din totalul gospodăriilor din mediul rural (64,8%) au fost conduse de persoane în vârstă de 50 de ani și peste, iar 37,7% din acestea au fost conduse de persoane în vârstă de 65 ani și peste.

Statutul ocupațional al capului gospodăriei are un impact important asupra mărimii și structurii veniturilor și a cheltuielilor pentru consumul gospodăriei, precum și asupra comportamentului membrilor gospodăriei.

În anul 2012, din totalul gospodăriilor, 42,3% au fost conduse de pensionari. În mediul urban, 38,2% din gospodării au fost conduse de pensionari, iar în mediul rural 47,9% din gospodării. Din totalul gospodăriilor de pensionari, 48,5% erau situate în mediul rural, iar 51,5%, în mediul urban.

Pe regiuni de dezvoltare, structura gospodăriilor de pensionari, prezenta următoarele ponderi:

Sud-vest Oltenia	46.90%
Sud-Muntenia	46.30%
Nord-vest	43.60%
Centru	41.10%
Sud-est	40.90%
Nord-est	40.70%
Vest	39.60%
București-Ilfov	39.00%

Din totalul gospodăriilor de pensionari, 66,0% declarau că au drept cap de gospodărie o persoană în vârstă 65 de ani și peste, iar 32,2% o persoană din grupa de vârstă 50-64 ani.

Distribuția persoanelor din gospodării după mărimea acestora și vârsta persoanelor ce compun gospodăria, în anul 2012, este prezentată în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1 Distribuția persoanelor de 50 ani și peste din gospodării în anul 2012
- în procente -

Vârsta persoanelor din gospodării	Total gospodării	din care formate din:	
		1 persoană	2 persoane
50-64 ani	19,0	23,0	34,3
65 ani și peste	15,0	54,3	32,8

În anul 2012, din totalul gospodăriilor formate dintr-o persoană, 77,3% erau conduse de persoane cu vârsta de 50 ani și peste, iar 54,3% conduse de persoane în vârstă de 65 ani și peste.

Pensionarii au reprezentat 23,0% din numărul total de persoane care au alcătuit gospodăriile.

Pe județe, ponderea pensionarilor în total populație, în luna iulie 2013, este prezentată în Anexa nr. 1.

Ponderile cele mai mari ale pensionarilor s-au înregistrat în județele Hunedoara (27,18%), Bihor (25,74%), București (25,40%), Vâlcea (25,02%), Caraș-Severin (24,56%), Teleorman (24,36%), Prahova (24,19%),

Județele cu cele mai mici ponderi ale pensionarilor în total populație au fost: Iași (17,34%), Botoșani (17,47%), Vrancea (17,52%), Bistrița-Năsăud (17,74%), Vaslui (18,02%), Tulcea (18,15%).

VENITURILE GOSPODĂRIILOR DE PENSIONARI

Veniturile gospodăriilor de pensionari se compun din pensii și alte venituri, precum și din contravaloarea produselor alimentare și nealimentare de proveniență agricolă din producția proprie, din stoc și din cele primite pentru munca prestată în alte gospodării sau primite în dar de la copii, rude, prieteni sau alte persoane.

În anul 2012, veniturile gospodăriilor de pensionari au fost următoarele:

- venituri totale:
 - medii lunare pe o gospodărie 2.034,2 lei
 - medii lunare pe o persoană 825,9 lei

Venitul mediu lunar, provenit din pensii pentru gospodăria al cărui cap este un pensionar a avut valoarea de 1.054 lei, în anul 2012.

Pensiile au asigurat numai 51,8% din veniturile totale lunare ale gospodăriilor de pensionari. Restul veniturilor au provenit din: venituri în natură (20,8%), salarii și alte drepturi salariale (19,5%), venituri din agricultură, din proprietate și din activități neagricole independente (3,7%), venituri din alte prestații sociale (2,2%), alte venituri (2,0%).

Prestațiile sociale au reprezentat 52,1% și respectiv 43,3% din veniturile bănești ale gospodăriilor alcătuite din una, respectiv două persoane, cea mai mare parte a lor fiind formată din pensii.

Veniturile nete reprezintă acea parte a veniturilor care rămâne la dispoziția gospodăriilor pentru acoperirea cheltuielilor de consum și pentru economisire. Acestea sunt determinate prin scăderea din veniturile totale ale gospodăriilor a impozitelor asupra veniturilor și a contribuțiilor reglementate prin lege aflate în sarcina membrilor acestora, precum și a unor cheltuieli legate de producția gospodăriei (bănești și în natură).

În cazul familiilor de pensionari, în anul 2012, veniturile nete au înregistrat următoarele valori medii:

- venituri nete:
 - medii lunare pe o gospodărie 1.684,2 lei
 - medii lunare pe o persoană 683,8 lei
- ponderea veniturilor nete în veniturile totale 82,8%

Capitolul III

CONSUMUL ALIMENTAR EXPRIMAT ÎN CALORII ȘI FACTORI NUTRITIVI

Mărimea și structura consumului alimentar al gospodăriilor se obține prin evaluarea cumpărăturilor de pe piață și a consumului de produse alimentare din resurse proprii. Consumul alimentar se exprimă în calorii și factori nutritivi.

Pe ansamblul gospodăriilor, în anul 2012, consumul mediu zilnic pe o persoană a fost de 2.400 calorii. Consumul cel mai mare s-a înregistrat în gospodăriile de pensionari (2.526 calorii).

La nivelul întregii țări, pe medii de rezidență, consumul este mai mare cu 147 calorii în mediul rural față de cel urban.

Structura consumului alimentar pentru o persoană din gospodăriile de pensionari este prezentată în tabelul nr. 2

Tabelul nr. 2 Structura consumului alimentar al gospodăriilor de pensionari, în anul 2012

- pe persoană -

		din care:		%	
		de origine vegetală	de origine animală	de origine vegetală	de origine animală
Calorii (nr.)	2.526	1.886,9	639,1	74,7	25,3
Protide (gr.)	84,9	43,9	41,0	51,7	48,3
Lipide (gr.)	87,0	42,6	44,4	49,0	51,0
Glucide (gr.)	320,6	-	-	-	-

Sursa datelor: Coordonate ale nivelului de trai în România. Veniturile și consumul populației, în anul 2012, pg 81

Pentru pensionari repartizarea aportului caloric pe principalele produse a fost:

- cereale și produse din cereale 40,6%
- grăsimi 15,1%
- lapte, produse lactate și ouă 11,3%
- carne și preparate din carne 10,6%
- legume, conserve din legume, cartofi și fasole boabe, etc 8,3%
- zahăr, dulcețuri, ciocolată și alte produse zaharoase 6,2%
- fructe și pepeni 3,0%
- alte produse 4,9%

CHELTUIELILE GOSPODĂRIILOR DE PENSIONARI

Cheltuielile totale medii lunare pe o gospodărie de pensionari, în anul 2012, au fost de 1.823,9 lei, reprezentând 89,7% din venitul total. Pe categorii de cheltuieli, structura a fost următoarea:

• cheltuieli totale de consum, din care:	1.393,1 lei
○ cheltuieli bănești de consum	1.175,9 lei
○ contravaloarea consumului din resurse proprii	217,2 lei
• cheltuieli pentru alimente și băuturi neconsumate ¹	43,7 lei
• cheltuieli pentru investiții	8,0 lei
• cheltuieli totale de producție	198,8 lei
• impozite, contribuții, cotizații și taxe	151,3 lei
• alte cheltuieli	29,0 lei

Sub formă de ponderi în cheltuielile totale de consum, pentru gospodăriile de pensionari, a fost următoarea:

○ consum alimentar	36,7%
○ consum nealimentar	36,0%
○ plata serviciilor	27,3%

Cheltuielile totale de consum, în anul 2012 față de 2011, în condiții comparabile, pentru gospodăriile de pensionari, au fost mai mari cu 1,3%. Acestea au crescut la două componente, respectiv cu 2,3% pentru consumul alimentar și cu 1,9% pentru mărfurile nealimentare, dar au scăzut cu 1,4% la cele destinate plății serviciilor.

¹ Ansamblul cheltuielilor pentru cumpărarea produselor alimentare care nu au fost consumate în luna de referință, rămânând în stoc sau fiind destinate altor scopuri (pentru prelucrare, hrana animalelor și păsărilor, date în dar, pierderi).

Tabelul nr. 3 Cheltuielile de consum în anul 2012*- anul precedent =100 -*

Cheltuieli de consum	
Total	101,3
Consumul alimentar	102,3
Mărfuri nealimentare	101,9
Plata serviciilor	98,6

Sursa datelor: Coordonate ale nivelului de trai în România. Veniturile și consumul populației, în anul 2012, pg55

În tabelul nr. 4, gospodăriile de pensionari au fost diferențiate în două categorii: cele care au putut face față cheltuielilor cu venitul total net lunar realizat (58,5%) și cele care nu au putut face față (41,5%). Situația relevă faptul că pensionarii au întâmpinat reale dificultăți în acoperirea din venitul total net lunar realizat a cheltuielilor strict necesare unui trai decent.

Îngrijorător este faptul că numai 58,5% dintre gospodăriile de pensionari au putut face față cheltuielilor cu venitul total net lunar realizat în anul 2012, restul de 41,5% neputându-și acoperi cheltuielile alimentare, nealimentare și plata serviciilor în fiecare lună. Astfel, 28,7% nu au putut plăti la timp întreținerea locuinței, 13,8% energia electrică, 4,4% abonamentul radio-TV, 4,5% telefonul, 0,1% chiria și 86,3% au fost în imposibilitatea de a cumpăra produse alimentare suficiente pentru asigurarea minimului de hrană.

Cheltuielile totale de consum medii lunare înregistrate în anul 2012² în gospodăriile al cărui cap este un pensionar și explicitate pe grupe de produse și servicii sunt prezentate în Anexanr. 6.

² Cheltuielile totale de consum medii lunare au fost înregistrate pe gospodărie pentru produsele nealimentare și servicii, iar pentru produsele alimentare, pe persoană.

Tabelul nr. 4 Modul în care gospodăriile de pensionari au făcut față cheltuielilor, în anul 2012

- procente -

		Total	Urban	Rural
Gospodării care pot face față cheltuielilor cu venitul total net lunar realizat		58,5	59,2	57,8
Gospodării care își pot permite:	o săptămână de concediu departe de casă	9,5	12,8	5,8
	înlocuirea mobilei uzate	4,5	5,8	3,2
	cumpărarea de produse electrocasnice	9,0	10,9	7,0
	cumpărarea de haine noi	21,0	22,1	19,9
	vizionarea unui spectacol de teatru, cinema	6,0	9,4	2,4
	cumpărarea de cărți, reviste, ziare	15,4	21,9	8,4
Nu își permit nici una din cele de mai sus		64,8	59,9	70,2
Gospodării care nu pot face față cheltuielilor cu venitul total net realizat		41,5	40,8	42,2
Gospodării care, datorită lipsei resurselor financiare, s-au aflat în imposibilitatea:	de a plăti la timp chiria	0,1	0,2	-
	de a plăti la timp întreținerea locuinței	28,7	30,2	27,2
	de a plăti la timp energia electrică	13,8	11,5	16,2
	de a plăti la timp telefonul	4,5	4,1	5,0
	de a plăti la timp abonamentul radio - TV	4,4	3,4	5,5
	de a cumpăra produse alimentare suficiente pentru asigurarea hranei	86,3	87,9	84,8
Gospodării care, pentru a putea face față cheltuielilor curente, au apelat la alte surse, cum ar fi:	economii	6,9	6,7	7,2
	împrumuturi la rude, prieteni, alte persoane	6,1	7,2	5,0
	muncă suplimentară	5,5	2,1	9,0
	ajutoare financiare, fără obligația de restituire, de la rude, prieteni	9,9	13,7	6,1
Gospodării care nu au apelat la alte surse		73,0	72,1	74,0

Sursa datelor: Coordonate ale nivelului de trai în România. Veniturile și consumul populației, în anul 2012, pg 276-278

Capitolul V

EVOLUȚIA COȘULUI DE CONSUM LUNAR ȘI A NIVELULUI DE TRAI

Valoarea coșului de consum lunar al gospodăriilor de pensionari formate din una și două persoane, pe total și pe medii de rezidență, în prețurile lunii mai 2013, calculată de Institutul Național de Statistică, sintetic, pe grupe de produse, este prezentată în tabelul nr. 5

Tabelul nr. 5 Valoarea coșului de consum lunar al gospodăriilor de pensionari estimat de Institutul Național de Statistică

–lei /persoană –

	ianuarie 2013			mai 2013		
	urban	rural	total	urban	rural	total
	Gospodărie formată din o singură persoană					
Produse alimentare	225,5	231,9	229,0	225,0	230,2	227,9
Produse nealimentare	60,7	78,0	70,0	60,6	77,0	69,5
Servicii	254,0	48,9	143,6	256,7	49,1	144,9
TOTAL	540,2	358,8	442,6	542,3	356,3	442,3
	Gospodărie formată din două persoane					
Produse alimentare	199,6	191,6	192,7	191,8	200,6	190,3
Produse nealimentare	67,1	70,1	69,3	68,8	67,0	69,3
Servicii	211,8	50,6	119,1	120,2	214,0	50,8
TOTAL	478,5	312,3	381,1	380,8	481,6	310,4

Sursa datelor: Date comunicate de Institutul Național de Statistică, pentru gospodăria de pensionari formată dintr-o singură persoană sau din două persoane, la nivelul lunii ianuarie și mai 2013

Detalii privind coșul de consum lunar al gospodăriilor de pensionari, calculat de Institutul Național de Statistică, sunt prezentate în Anexa nr. 2.

În tabelul nr. 6 sunt prezentate estimările făcute de Institutul de Cercetare a Calității Vieții, pentru nivelul minim de trai decent și de subzistență pentru un pensionar singur și pentru familia de doi pensionari, cu domiciliul în mediul urban și rural, pentru perioada ianuarie – mai 2013.

Tabelul nr. 6 Valoarea coșului de consum lunar al gospodăriilor de pensionari estimat de Institutul de Cercetare a Calității Vieții

		Ian. 2013	Mai 2013
		Gospodărie formată din o singură persoană lei/persoană	
Total	Minim decent	732	737
	Minim de subzistență	576	581
Urban	Minim decent	747	752
	Minim de subzistență	597	602
Rural	Minim decent	714	719
	Minim de subzistență	551	555
		Gospodărie formată din două persoane lei/familie	
Total	Minim decent	1.391	1.401
	Minim de subzistență	1.095	1.103
Urban	Minim decent	1.419	1.429
	Minim de subzistență	1.135	1.143
Rural	Minim decent	1.356	1.366
	Minim de subzistență	1.046	1.054

Sursa datelor: Date comunicate de Institutul de Cercetare a Calității Vieții, pentru gospodăria de pensionari formată dintr-o singură persoană sau din două persoane, la nivelul lunii ianuarie și mai 2013

Repartizarea cheltuielilor minime de consum pentru un pensionar singur în prețurile lunii mai 2013, estimată de Institutul de Cercetare a Calității Vieții, cu precizarea că locuința s-a limitat la o singură cameră, iar pensionarul nu necesită tratament pentru boli cronice, este prezentată în tabelul nr. 7.

Pe baza acestor date, rezultă că, în luna mai din anul curent, 2.206.785 de pensionari de asigurări sociale de stat și agricultori, respectiv 42,04% din totalul pensionarilor, au avut venituri sub pragul de subzistență calculat pentru un pensionar singur, total țară, respectiv 581 lei, iar 2.923.139 pensionari (55,69% din totalul pensionarilor) au avut venituri sub pragul minim decent calculat pentru un pensionar singur, total țară, respectiv 737 lei. (Anexa nr. 3)

Tabelul nr. 7 Structura cheltuielilor minime de consum estimate pentru un pensionar singur în prețurile lunii mai 2013³

- lei -

Nr. crt.	Grupa de cheltuieli	Urban		Rural	
		Subzistența	Decent	Subzistența	Decent
1 (1a+1b)	Alimente, din care:	307,4	282,6	654,0	568,6
1a	<i>Necesar de cheltuit</i>			319,5	236,5
1b	<i>Autoconsum⁴</i>			334,5	332,1
2	Îmbrăcăminte	30,1	38,4	56,6	82,6
3	Dotarea locuinței	18,1	34,6	15,5	69,7
4	Transport	15,1	48,9	-	41,0
5	Servicii culturale	12,0	18,1	2,2	13,6
6	Igiena personală	12,0	13,6	4,4	32,3
7	Servicii de reparații și întreținere îmbrăcăminte și încălțăminte	12,0	13,6	8,3	15,8
8	Cheltuieli cu locuința ⁵	146,2	170,0	81,0	82,6
9	Cheltuieli cu medicamente ⁶	48,7	57,2	67,2	72,6
10	Fond de siguranță		75,2		71,9
Total consum (1a+2...10)		601,6	752,2	554,7	718,6

Sursa datelor: Date comunicate de Institutul de Cercetare a Calității Vieții, pentru gospodăria de pensionari formată dintr-o singură persoană la nivelul lunii mai 2013

În perioada ianuarie 2011 – mai 2013, ponderea numărului de pensionari (din sistemul asigurărilor sociale de stat și agricultori), aflați sub nivelul coșului de consum lunar și sub nivelurile minime de subzistență și de trai decent (tabelul nr. 8), a avut o evoluție oscilantă, pe fondul menținerii constante până în luna ianuarie 2013 a valorii punctului de pensie, coroborată cu scumpirile continue la principalele produse și servicii.

Este evident că un număr important de pensionari nu sunt în măsură să beneficieze de un trai decent din veniturile pe care le au, iar pentru atingerea

³Datele sunt furnizate de Institutul de Cercetare a Calității Vieții, iar actualizarea sumelor pe grupe de cheltuieli s-a realizat folosind indicii de creștere a prețurilor calculați de Institutul Național de Statistică

⁴Autoconsumul reprezintă contravaloarea produselor vegetale și animale pe care gospodăriile de pensionari din mediul rural le produc și le consumă în propria gospodărie. Acest autoconsum nu este inclus în consumul total al gospodăriei.

⁵La capitolul cheltuieli cu locuința au fost incluse și cheltuielile de poștă și telecomunicații, respectiv cheltuieli cu articolele de papetărie.

⁶La capitolul cheltuieli cu medicamente au fost introduse valorile Institutul Național de Statistică referitoare la cheltuielile medii lunare pe gospodărie cu medicamente de uz uman – Tab.28/p.66 Cheltuieli pentru cumpărarea de mărfuri nealimentare, pe categorii de gospodării, în trim. III 2009, Veniturile și consumul populației trim. III 2009, Institutul Național de Statistică, București, 2010.

acestui deziderat important este necesar să fie luate de către Guvern măsuri compensatorii în perioada imediat următoare.

Tabelul nr. 8 Valoarea pragurilor furnizate de Institutul Național de Statistică și Institutul de Cercetare a Calității Vieții , numărul și ponderea pensionarilor aflați sub valoarea acestor praguri

Indicator	Luna	Anul	Cos de consum lunar ⁷	Nivel minim de subzistență	Nivel minim de trai decent
Valoarea pragului (lei /persoană și lună)	Ianuarie ⁸	2011	482	567	671
	Mai		492	578	685
	Iulie		492	584	692
	Ianuarie	2012	506	582	689
	Mai		416	560	712
	Iulie		417	562	696
	Ianuarie	2013	443	576	732
	Mai		442	581	737
	Număr pensionari cu cuantumul pensiei sub prag	Ianuarie	2011	1.821.890	2.405.063
Mai		1.995.878		2.453.362	2.974.340
Iulie		1.986.568		2.474.301	2.995.673
Ianuarie		2012	2.031.340	2.428.467	2.765.396
Mai			1.458.731	2.329.082	3.024.326
Iulie			1.448.967	2.275.510	2.920.054
Ianuarie		2013	1.611.074	2.321.652	3.013.711
Mai			1.465.203	2.206.785	2.923.139
Ponderea pensionarilor cu cuantumul pensiei sub prag, (%)		Ianuarie	2011	33,28	43,93
	Mai	36,76		45,19	54,79
	Iulie	36,68		45,69	55,31
	Ianuarie	2012	37,79	45,18	51,45
	Mai		27,39	43,73	56,78
	Iulie		27,29	42,85	54,99
	Ianuarie	2013	30,51	43,97	57,08
	Mai	2013	27,91	42,04	55,69

Sursa datelor: Comunicările date de Institutul Național de Statistică și Institutul de Cercetare a Calității Vieții pentru valoarea pragurilor și gruparea pensionarilor din sistemul asigurărilor sociale de stat și agricultori pentru lunile respective , disponibilă pe site-ul www.cnpas.org, pentru numărul de pensionari cu cuantumul pensiei sub praguri și calculul ponderiilor

⁷Coșul de consum lunar a fost considerat, începând cu luna mai 2012 la nivel de țară, iar pentru perioadele anterioare în mediul urban

⁸ Începând cu luna ianuarie 2011, cuantumul nivelului minim de subzistență a depășit nivelul coșului de consum lunar

Capitolul VI

SITUAȚIA PENSIONARILOR FAȚĂ DE PRAGURILE DE SĂRĂCIE ABSOLUTE ȘI RELATIVE

În anul 2013, Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice a publicat "Evoluția indicatorilor privind sărăcia în perioada 2010-2011". Acest document prezintă măsurarea sărăciei prin două metode: metoda absolută și metoda relativă. Fiecare metodă are la bază o metodologie distinctă de calcul.

Prin **metoda absolută**, conform metodologiei de calcul a indicatorilor terțiari de incluziune socială⁹ (aprobați prin HG 488 /2005), se determină numărul persoanelor cu un consum situat sub nivelul unui anumit prag. Determinarea pragului s-a făcut printr-o metodă derivată din metoda Băncii Mondiale¹⁰ (o combinație între metoda aportului de energie și cea a proporției cheltuielilor alimentare). În această metodă determinarea pragurilor de sărăcie s-a făcut plecând de la consumul gospodăriilor. Studiile efectuate au arătat că, în cazul României, acesta reflectă, mai bine decât venitul, bunăstarea reală a gospodăriei și capacitatea acesteia de a-și satisface nevoile de bază. Consumul reflectă de asemenea capacitatea de a mobiliza resurse în perioade dificile, descriind mai bine decât venitul accesul la, și disponibilitatea de, bunuri și servicii.

Componenta alimentară a pragului de sărăcie s-a determinat pe baza coșului alimentar utilizat de gospodăriile din a doua și a treia chintilă, cu costuri la valoarea celor practicate de acest grup, și cantități ajustate proporțional pentru a rezulta o valoare a coșului de 2550 de calorii pe zi pe adult echivalent¹¹.

Pragul de sărăcie extremă se determină însumând componenta alimentară cu cantitatea de bunuri și servicii consumate în mod specific de cei al căror consum total este egal cu necesitățile alimentare. Se consideră că dacă o gospodărie, care nu-și poate acoperi decât necesitățile alimentare, renunță la o parte din acestea în favoarea unor bunuri sau servicii, înseamnă că acestea sunt necesități.

Pragul de sărăcie absolut se determină adunând la componenta alimentară sumele cheltuite pe bunuri și servicii de către gospodăriile al căror

⁹ World Bank Romania: Poverty assessment. June 2003. Report No. 26169-RO, apărut sub același număr și în limba română: România: Raport de Evaluare a Sărăciei, octombrie 2003

¹⁰ Martin Ravallion, Poverty Comparisons, The World Bank, 1994

¹¹ Conform recomandărilor reuniunii FAO /OMS /UN expert group on nutrition (1985).

consum alimentar este egal cu componenta alimentară calculată. Până în prezent, pragurile de sărăcie au fost calculate la nivelul prețurilor din decembrie 2002, calculul în aval și amonte făcându-se prin indexarea acestora cu valoarea indicelui de prețuri pe cele trei componente: alimentară, nealimentară și servicii.

Prin **metoda relativă**, determinarea persoanelor sărace se face utilizând ca indicator de bunăstare venitul disponibil pe adult echivalent¹², iar pragul de sărăcie este stabilit la valoarea de 60,0% din mediana distribuției gospodăriilor după acest venit.

Toate persoanele cu un venit disponibil pe adult echivalent mai mic decât pragul astfel determinat sunt considerate sărace.

Raportând situația actuală a pensionarilor la pragurile de sărăcie, rezultă că în luna iulie 2013:

- sub pragul sărăciei **absolute**¹³, (la nivelul lunii decembrie 2012), în valoare de 302,6 lei, s-au situat 560.566 pensionari de asigurări sociale de stat și agricultori (10,71% din totalul pensionarilor).
- sub pragul sărăciei **relative**, (nivel mediu anul 2012¹⁴), în valoare de 457,3 lei, s-au situat 1.560.989 pensionari de asigurări sociale de stat și agricultori (29,79% din totalul pensionarilor).

O concluzie care se poate desprinde este că o pondere semnificativă¹⁵ a pensionarilor nu beneficiază de un nivel minim de trai, iar cei mai expuși riscului de sărăcie se regăsesc în rândul pensionarilor de invaliditate (14,0% în total pensionari), a pensionarilor urmași (11,2% în total pensionari), și a pensionarilor cu pensie anticipată parțială (1,9% în total pensionari).

¹²Numărul de "unități adult echivalent" din fiecare gospodărie este calculat pe baza unei scale de echivalență, care are în vedere faptul că nevoile copiilor diferă de cele ale adulților și că nevoile de consum ale unei gospodării nu cresc proporțional cu numărul persoanelor ce o compun.

¹³Indicatori de incluziune socială calculați de Ministerul Muncii Familiei Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice corespunzător perioadei 2003-2012

¹⁴Estimat pe baza datelor Institutul Național de Statistică privind evoluția veniturilor gospodăriilor între anii 2011 și 2012, și a pragului sărăciei relative din anul 2011.

¹⁵Procentele se referă la pensionarii de asigurări sociale de stat și agricultori la nivelul lunii iulie 2013.

Capitolul VII

EVOLUȚIA PUTERII DE CUMPĂRARE A PENSILOR

Creșterea prețurilor, în perioada octombrie 2009 – iunie 2013, a determinat diminuarea aproape continuă a puterii de cumpărare a pensiei medii de bază și a pensiei de bază pentru limită de vârstă (tabelul nr.9). Creșteri de prețuri mai mari (Anexa nr. 5) s-au înregistrat la: **mărfuri alimentare** (cartofi - 74,9%, fructe proaspete – 74,8%, fasole boabe și alte leguminoase – 41,9%, legume și conserve de legume -38,4%, ulei comestibil – 35,9%, zahăr – 24,5%, miere de albine – 24,5%, făină - 24,3%, mălai - 24,2%, unt – 16,6%, brânză de oaie (telemea) – 14,9%, brânză de vacă (telemea) – 14,3%, pâine – 14,1%, margarina – 13,2% și lapte de vacă – 12,8%), la **mărfuri nealimentare** (energie electrică – 42,2%, combustibili – 32,6%), precum și la **servicii** (apă, canal, salubritate – 50,0%, transport C.F.R. – 31,0%). Prin această evoluție mulți pensionari au fost obligați să renunțe la achiziționarea unor bunuri alimentare și nealimentare, medicamente etc. pentru a-și putea achita cheltuielile cu întreținerea locuinței și plata diverselor servicii.

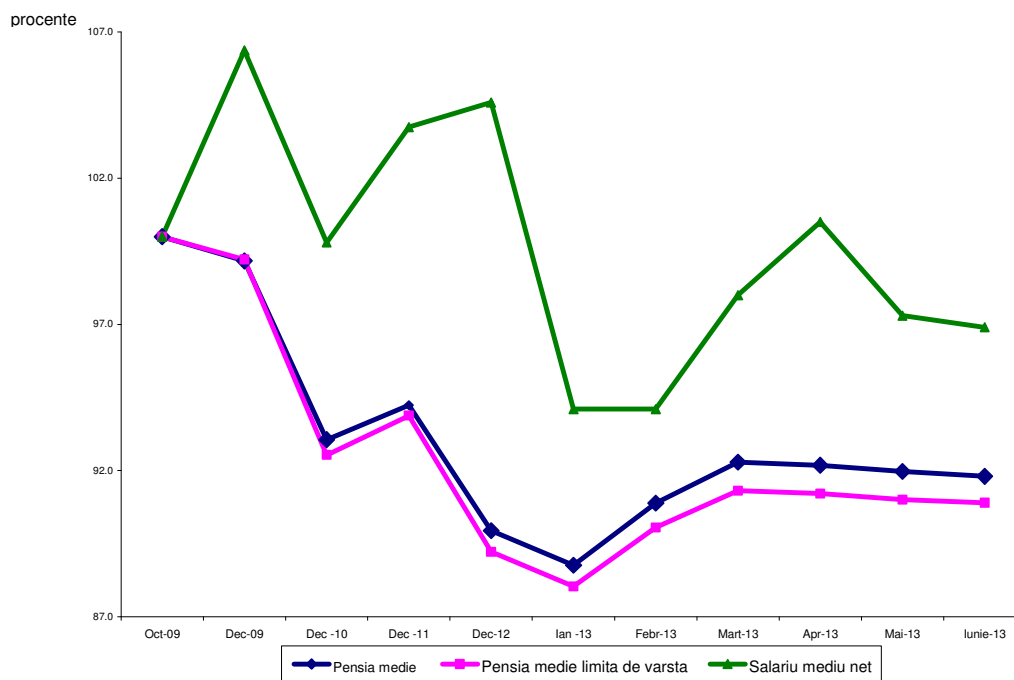
Tabelul nr. 9 Evoluția puterii de cumpărare a pensiei medii de bază, a pensiei pentru limită de vârstă și a salariului mediu net, față de luna octombrie 2009

- procente -

	Oct 2009	Dec. 2009	Dec. 2010	Dec. 2011	Dec. 2012	Ian. 2013	Feb. 2013	Mar. 2013	Apr. 2013	Mai. 2013	Iunie. 2013
Pensia medie de baza	100,0	99,2	93,1	94,2	89,9	88,8	90,9	92,3	92,2	92,0	91,8
Pensia de baza limită de vârstă	100,0	99,2	92,5	93,9	89,2	88,0	90,1	91,3	91,2	91,0	90,9
Salariul mediu net	100,0	106,4	99,8	103,7	104,6	94,1	94,1	98,0	100,5	97,3	96,9

Sursa datelor: Comunicatele lunare ale Institutului Național de Statistică, pe baza cărora au fost calculate puterile de cumpărare

Grafic nr. 1 Evoluția puterii de cumpărare a pensiei medii de bază, a pensiei pentru limită de vârstă și a salariului mediu net, față de luna octombrie 2009

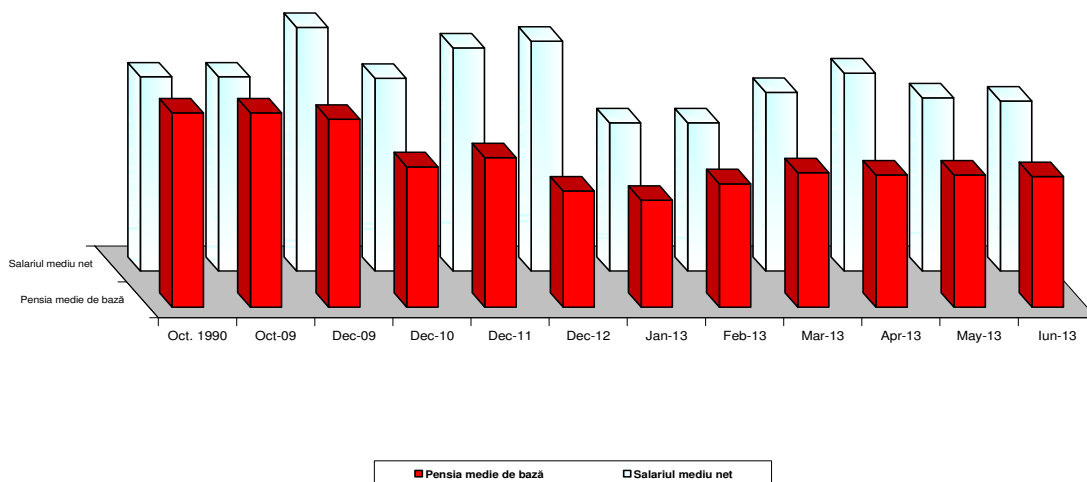
Prin natura sa, puterea de cumpărare a pensiilor înregistrează creșteri numai în lunile de majorare a valorii punctului de pensie, după care urmează scăderi continue datorită creșterii prețurilor la produsele alimentare de bază, la produsele nealimentare și la principalele servicii.

În luna iunie 2013, puterea de cumpărare a pensiei medii de bază în sistemul asigurărilor sociale de stat, față de luna octombrie 2009, a fost de 91,83%.

Raportul între pensia medie de bază și salariul mediu brut, în luna iunie 2013, a fost de 36,58%, iar raportul între pensia pentru limită de vârstă și salariul mediu brut a fost de 42,11%.

Salariul mediu brut, în luna iunie 2013, a fost de 2.219 lei, respectiv de 2,73 ori mai mare decât pensia medie de bază (812 lei) și de 2,37 ori mai mare decât pensia medie de limită de vârstă (935 lei).

Grafic nr. 2 Evoluția puterii de cumpărare a pensiei medii și a salariului mediu net, în perioada octombrie 2009 – iunie 2013

Și în semestrul I 2013, veniturile provenite din pensie au fost insuficiente unui trai decent pentru mulți dintre vârstnicii.

Semnalând faptul că în prezent puterea de cumpărare a pensiilor se află într-o dinamică preponderent descrescătoare, considerăm că se impune acordarea unei atenții speciale acestei categorii de populație prin includerea celor aflați în nevoie în programe de protecție socială.

CONCLUZII

O bună parte a populației vârstnice din *România* nu dispune de resurse financiare suficiente pentru o viață decentă și deci calitatea vieții acestei categorii de populație este compromisă. Cheltuielile pentru întreținerea locuinței, plata alimentelor și a serviciilor de sănătate sunt covârșitoare, încât preocupările pentru participarea la viața socială și culturală rămân reziduale, iar un sprijin real și consistent din partea statului nu există.

Astfel, nivelul minim de trai decent, stabilit de Institutul de Cercetare a Calității Vieții pentru un pensionar în luna iulie 2013 a fost de 735 lei, sub acest nivel aflându-se un număr de 2.353.878 pensionari de asigurări sociale de stat (50,31% din total) care nu au avut posibilitatea să cheltuiască mai mult pentru nevoile proprii (anexa nr.3.1).

Pensia medie de asigurări sociale în luna iulie 2013 a fost de 812 lei, însă din totalul de 5.239.401 pensionari, 3.226.376 pensionari (61,58%) au avut pensii care s-au situat sub acest cuantum. Situația grea în care se găsește astăzi o bună parte a vârstnicilor din România, considerăm că se datorează următoarelor aspecte principale:

- creșterea progresivă și necontrolată a costurilor întreținerii locuinței, serviciilor și alimentelor de bază, ridică gradul de incidență a sărăciei în rândul vârstnicilor, care datorită vârstei înaintate sunt expuși suplimentar și unor riscuri specifice bătrâneții;
- deși combaterea sărăciei și promovarea incluziunii sociale în rândul persoanelor vârstnice continuă să reprezinte un deziderat major, actele normative care prevedeau unele reglementări în acest sens¹⁶ au rămas declarative, fără un set de măsuri concrete care să se facă simțite la nivelul persoanelor vârstnice;

¹⁶ HOTĂRÂRE nr. 829 din 31 iulie 2002 privind aprobarea Planului național antisărăcie și promovare a incluziunii sociale HOTĂRÂRE Nr. 1827 din 22 decembrie 2005 privind aprobarea Programului de implementare a Planului național antisărăcie și promovare a incluziunii sociale (PNAinc) pentru perioada 2006 – 2008;

HOTĂRÂRE nr. 829 din 31 iulie 2002 privind aprobarea Planului național antisărăcie și promovare a incluziunii sociale.

- serviciile comunitare de îngrijire socio-medicală continuă să se situeze într-un stadiu incipient și se manifestă timid față de nevoile reale ale vârstnicilor aflați în dificultate;
- sistemul de servicii sociale este reglementat și dezvoltat fragmentat, asistența bătrânilor singuri, care nu se mai pot autogospodări și a celor cu dizabilități, ca grupuri principale de risc, nu se realizează coordonat într-un sistem articulat de servicii și instituții care prin cooperare permanentă să garanteze eficientizarea serviciilor acordate;
- capacitatea de asistare a persoanelor vârstnice în instituții specializate este foarte redusă și nu acoperă nici pe departe solicitările;
- unele persoane vârstnice sunt obligate să participe la acțiuni aducătoare de venit pentru asigurarea traiului zilnic - în acest context fiind evidențiată și exploatarea vârstnicilor, respectiv creșterea numărului cerșetorilor în rândul acestora;
- starea de sănătate a persoanelor vârstnice în general, a devenit îngrijorătoare din cauza accesibilității greoaie a acestora la serviciile medicale de urgență, în spitale, precum și în ceea ce privește procurarea medicamentelor;
- veniturile insuficiente ale multor pensionari fac ca aceștia să nu mai poată acoperi cheltuielile strict necesare pentru procurarea medicamentelor de întreținere a sănătății și pentru plata unor servicii medicale în ambulatoriu sau în spitale. De asemenea, introducerea noului mod de calcul pentru prețul de referință al medicamentelor a condus la cheltuieli și mai mari pentru asigurarea tratamentului sau chiar întreruperea acestuia, iar implementarea coplății prin introducerea de tarife corespunzătoare pentru anumite servicii de asistență medicală dezavantajează în primul rând persoanele vârstnice, ca principali consumatori de servicii medicale;
- fondurile alocate pentru asistența medicală stomatologică sunt subevaluate în raport cu necesitățile reale, vârstnicii constituind categoria de populație cea mai afectată de implicații dintre cele mai nefavorabile în acest domeniu.

Multe din nevoile de sprijin, în special cele de asistență socială comunitară la domiciliu, sunt acoperite numai formal prin măsuri legislative care nu se aplică sau nu se pot practic aplica fără acțiuni reale și concertate, la nivel local, în

special în mediul rural. Așadar, accesul limitat al vârstnicilor la serviciile sociale sporește riscul ca aceștia să rămână în rândul săracilor.

Oferta actuală de servicii de asistență medicală este, în general, afectată de lipsa de organizare, insuficiența resurselor materiale și umane ale sistemului de sănătate, de absența unei piețe a serviciilor de sănătate și de inegalității în accesul la serviciile medicale în special în mediul rural.

Sărăcia instalată în rândul persoanelor vârstnice a luat amploare pe fondul procesului de sărăcire a majorității populației României. Așa cum se cunoaște, vârstnicii nu sunt beneficiari ai creșterilor economice, iar cheltuielile curente, precum și cele viitoare, pentru plata serviciilor, a produselor alimentare de bază și a celor nealimentare, majorate de scumpiri periodice, tind să determine alunecarea spre sărăcie a tot mai multor persoane vârstnice.

De asemenea, în România nu au fost încă dezvoltate și aplicate programe care să vizeze pregătirea pentru pensionare și identificarea posibilităților de menținere a unei vieți active și a unei participări sociale semnificative pentru persoanele vârstnice. În ceea ce privește inserția socială a vârstnicilor, acesta rămâne în continuare un deziderat.

Participarea vârstnicilor pe piața forței de muncă nu este determinată doar de o disponibilitate a acestora pentru o activitate aducătoare de venit ilustrând astfel „principiul activizării” al protecției sociale, ci mai degrabă de *nevoia* de a munci pentru câștigarea traiului zilnic, în condițiile absenței sau insuficienței surselor de venit (mai ales în mediul rural).

Pe domenii de interes pentru persoanele vârstnice se evidențiază în mod expres, următoarele probleme:

⇒ **Pensii și asigurări sociale**

Conform noii legi a pensiilor nr. 263 /2010, pragul de pensionare urmează să ajungă pentru femei la 63 ani până în anul 2030 și pentru bărbați la 65 de ani până în anul 2015.

- Perioada minimă de contribuție va ajunge încă din ianuarie 2015, la 15 ani atât pentru femei cât și pentru bărbați, iar perioada totală de contribuție va crește, gradual, pentru femei de la 30 de ani (ianuarie 2015) până la 35 ani (ianuarie 2030), egalând-o pe cea a bărbaților, care va ajunge la 35 ani încă din ianuarie 2015.

Astfel, prin Legea nr. 263 /2010, s-au luat măsuri pentru reducerea numărului de pensionari:

- verificările ce preced încadrarea în grade de invaliditate (în scopul acordării acestui tip de pensie) sunt mai riguroase - raportul medical de evaluare completat de medicul expert al asigurărilor sociale va înlocui documentarul medical completat de medicul curant, iar toți pensionarii de invaliditate aflați în evidența Casei Naționale de Pensii Publice, vor fi verificați prin sistemul de verificare și control al INEMRCM ¹⁷(Institutul și centrele regionale).
- penalizarea cuantumului pensiei anticipate parțial este fix – 0,75% pentru fiecare lună de anticipare, ceea ce poate conduce la o penalizare maximă de 45,0% din valoarea pensiei pentru limită de vârstă. Legislația anterioară prevedea penalizări diferențiate, cuprinse între 0,05% și 0,50%, iar penalizarea maximă ajungea la 30,0%.

Față de sistemul actual de pensii din România putem desprind mai multe concluzii:

- raportului de dependență a crescut ca urmare a creșterii numărului de beneficiari și a diminuării numărului de contribuabili. Astfel, de la 315,1 pensionari¹⁸ la 1000 salariați în 1990, prin valuri succesive de pensionări anticipate, s-a ajuns în 1996 la 629,7 pensionari la 1000 salariați. Raportul de dependență a continuat să crească oscilând în jurul valorii unitare, ajungând în anul 2012 la 1.095,8 de pensionari la 1000 salariați;

- România are un nivel extrem de scăzut al cheltuielilor totale cu pensiile (9,5% din PIB, față de media Uniunii Europene de 13,0% în anul 2010 și față de 16,0% în Italia, 15,0% în Austria, 14,4% în Franța și 14,2% în Portugalia);

- deși nivelul pensiilor a crescut ca valoare nominală în ultimii ani, din punct de vedere al valorii reale și al capacității de cumpărare acestea au înregistrat un declin alarmant. Ca urmare, tot mai mulți vârstnici nu-și pot asigura din pensie acoperirea cheltuielilor minime cotidiene legate de alimentație, întreținerea locuinței și procurarea medicamentelor. Situația devine și mai dificilă atunci când bătrânii sunt singuri, fără familie sau alte rude;

- nivelul pensiilor în sistemul public se menține mic față de cel al salariilor (pensia medie asigurări sociale - fără agricultori - a reprezentat în luna iunie 2013

¹⁷ Institutul Național de Expertiză Medicală și Recuperare a Capacității de Muncă

¹⁸Au fost considerați doar pensionarii de asigurări sociale de stat

numai 36,6% din salariul mediu brut), în condițiile în care și salariile sunt departe de a fi suficiente, nu doar pentru un trai decent, ci și pentru a constitui un mijloc de atragere a forței de muncă;

- scăderea contribuțiilor prin creșterea șomajului (implicit prin scăderea numărului de contributory la fondul de pensii) în perioada de criză sau prin scăderea ratei de colectare de la unitățile rău platnice constituie o sursă potențială de reducere a veniturilor la fondul de pensii;

- sistemul public de pensii din România se găsește, în prezent, într-o situație critică, cu deficite financiare curente și oferă pensii în quantum insuficient unui trai decent pentru o bună parte a pensionarilor;

- există un risc major de sărăcie pentru populațiile vârstnice viitoare, în momentul în care pe piața forței de muncă vor intra generațiile reduse numeric, născute după 1989, de aceea este recomandată încurajarea participării populației la Pilonul III¹⁹ de pensii.

⇒ **Sănătate**

- Datele statistice demonstrează că starea de sănătate a pensionarilor, a vârstnicilor în general, a devenit îngrijorătoare din cauza accesibilității greoaie a acestora la serviciile medicale de urgență, precum și în procurarea medicamentelor;
- Din perspectiva furnizorilor de servicii socio-medice la domiciliu principalele greutăți identificate sunt: lipsa spațiilor în care să își desfășoare activitatea și lipsa fondurilor pentru susținerea programelor și asigurarea continuității lor;
- În cazul unităților de asistență medico-socială se constată, de asemenea, că în componența colectivului de angajați nu sunt incluși medici cu specialitatea geriatrie și din acest motiv în aceste unități nu se pot efectua terapii specifice persoanelor vârstnice și nici terapii recuperatorii pentru bolile cronice ale acestora;
- Vârstnicii din mediul rural sunt în continuare dezavantajați de disfuncționalitățile rămase în sistemul actual, deoarece în multe localități nu există cabinete ale medicilor de familie sau acestea funcționează în spații improprii. De asemenea, numărul farmaciilor și al punctelor

¹⁹**Pilonul III** este denumirea dată sistemului de pensii facultative, administrate de companii private, sistem bazat pe conturi individuale și aderare facultativă. Participarea la pensiile facultative din acest pilon nu este condiționată în funcție de vârstă

farmaceutice în mediul rural este foarte mic comparativ cu cel din orașe. Situația este aceeași și pentru centrele de recoltare și laboratoarele pentru analize. O problemă care vine în completarea acestora și reduce considerabil accesibilitatea la serviciile medicale și la produsele farmaceutice, constă în lipsa infrastructurii, inclusiv a mijloacelor de transport către localitățile urbane, situație care izolează unele comunități, cunoscut fiind faptul că în localitățile mici populația este preponderent vârstnică;

- Platforma gerontologică preconizată a se implementa se regăsește numai parțial în practica instituțiilor publice de sănătate și a organizațiilor societății civile.

⇒ **Asistența socială**

- Se constată o slabă dezvoltare a serviciilor pentru vârstnicii aflați în dificultate comparativ cu alte categorii defavorizate de populație (copii, persoane cu dizabilități) și o insuficientă dezvoltare a structurilor la nivelul autorităților publice centrale și locale care să monitorizeze cazurile sociale din cadrul acestora;
- Nu sunt dezvoltate programe de reinsertie și de menținere a unei vieți active și a unei participări semnificative a persoanelor vârstnice în societate;
- Legislația în domeniul financiar nu încurajează suficient transferurile între sectorul public și cel privat, astfel încât resursele sunt insuficiente și inegal repartizate la nivelul comunităților, cu diferențe majore între localități;
- Nu există o autoritate la nivel național care să monitorizeze aplicarea măsurilor pe plan local și pentru gestionarea bazei de date cu privire la protecția persoanelor;
- Nu există servicii /departamente destinate persoanelor vârstnice în cadrul direcțiilor de asistență socială județene, persoanele vârstnice intrând în categoria persoanelor adulte sau cu dizabilități;
- Legea nr.17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice, reprezintă un act normativ depășit față de situația actuală ceea ce face ca administrația publică centrală cu atribuții în domeniu să nu fie în măsură să elimine situațiile de abuz și neglijență la care sunt expuse persoanele vârstnice;

- Structura de personal a unităților publice și private de asistare și îngrijire a vârstnicilor (cămine, centre de zi, unități medico /sociale, centre de îngrijire și asistență, adăposturi de noapte, cluburi ale pensionarilor) este incompletă, *lipsind cel mai adesea specialiști precum: ergoterapeuți, kinetoterapeuți, medici geriatri sau stomatologi;*
- Numărul căminelor pentru persoanele vârstnice, comparativ cu solicitările, este mic și se justifică înființarea de noi cămine, cu îmbunătățirea substanțială a confortului.

⇒ **Îngrijirea la domiciliu**²⁰

- *Echipa multidisciplinară nu funcționează*, astfel încât de cele mai multe ori evaluarea persoanei și decizia în vederea îngrijirii sunt fracționate fără ca specialiștii să poată comunica în stabilirea recomandărilor;
- *Nu există unități cu program permanent* și foarte puțini dintre furnizori asigură asistență medicală de urgență, deși problematica specifică vârstnicilor ar impune înființarea unui asemenea tip de intervenție;
- *Lipsa fondurilor și a personalului acreditat* pentru derularea de programe de îngrijire la domiciliu a persoanelor vârstnice;
- Serviciile sociale, socio-medicale și medicale oferite în prezent persoanelor vârstnice cuprind un pachet de bază care este necesar să fie revizuit și completat în funcție de nevoile individuale identificate în rândul populației vârstnice;
- Repartizarea furnizorilor de servicii de îngrijire în teritoriu este inegală - în detrimentul beneficiarilor din mediul rural - oferta de servicii fiind mult mai redusă pentru localitățile mici și pentru cele rurale. Această discrepanță trebuie avută în vedere la elaborarea strategiilor de politică socială și la distribuirea fondurilor de la bugetul de stat și local pentru a se acorda servicii la domiciliu și vârstnicilor din mediul rural care au rămas singuri prin migrația generației tinere către mediul urban.

²⁰Avantajele pe care îngrijirea la domiciliu le prezintă în raport cu asistarea în centre rezidențiale sunt cunoscute ca fiind: creșterea confortului psihic, conservarea autonomiei și funcțiilor sociale ale persoanei, prevenirea izolării și menținerea unei vieți active, descongestionarea unităților sanitare și de asistență socială, cât și creșterea calității îngrijirii prin implicarea specialiștilor.

⇒ **reglementări legislative:**

- Legislația în domeniul sanitar nu încurajează furnizorii de servicii medicale pentru a încheia contracte cu casele județene de asigurări de sănătate, iar sumele decontate de către acestea sunt considerate insuficiente pentru acoperirea costurilor programelor derulate;
- Legea nr.17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice nu acoperă întreaga problematică a acestei categorii de populație, iar prevederile sale sunt depășite și nu se aplică corespunzător;
- Lipsește o lege cadru pentru protecția drepturilor persoanelor vârstnice, precum și a unor reglementări specifice și punctuale prin aplicarea cărora să se asigure:
 - luarea în considerare a particularităților, definițiilor și procedurilor stabilite în legislația Comunității Europene, pentru corespondența organizatorică, funcțională și administrativă cu practicile din țările Uniunii Europene în domeniul protecției sociale a persoanelor vârstnice;
 - adoptarea unei noi definiții a persoanei vârstnice și precizarea în mod clar a situațiilor în care aceasta intră în procesul de evaluare socio-medicală și de participare la un program de servicii;
 - detalierea în mod clar a tuturor drepturilor persoanelor vârstnice și a modului de acces la acestea;
 - extinderea problematicei vârstnicilor prin introducerea de prestații, facilități și accesibilități acordate acestora, reglementarea condițiilor de acordare a acestor drepturi și stabilirea instituțiilor implicate și obligate să le soluționeze solicitările;
 - reglementarea principiilor, criteriilor și modului de calcul al contribuției individuale a persoanelor vârstnice asistate în unități de stat și private, precum și situațiile în care asistatul nu are venituri suficiente și susținători legali. În acest domeniu, trebuie să se stabilească în mod clar aportul consiliilor locale și județene, precum și ale persoanelor juridice private care derulează programe de servicii pentru persoanele vârstnice;
 - stabilirea pachetelor minimale de servicii ce se justifică a fi acordate pentru principalele situații socio-medicală ce se întâlnesc în mod curent

la persoanele vârstnice aflate în dificultate, cât și cele oferite în regim de urgență;

- reglementarea procedurilor de contractare și finanțare a serviciilor, precum și modul de furnizare a acestora, astfel încât ele să fie de calitate și să răspundă obiectivelor programelor stabilite de către comisiile de evaluare a situației socio-medice a persoanelor vârstnice;
- stabilirea și verificarea aplicării procedurilor care privesc acordarea îngrijirilor pentru persoanele vârstnice, realizarea activităților pe baza unui plan individualizat întocmit în urma aplicării grilei de evaluare a nevoilor și a fișei socio-medice, în care fiecare specialist să propună măsuri, termene și modalități de evaluare a activității;
- reglementarea procedurilor de lucru pentru înstrăinarea bunurilor proprietate personală în scopul de a proteja dreptul de proprietate și de a conserva bunurile mobile și imobile ale persoanelor vârstnice aflate în situații vulnerabile și de risc;
- reglementarea îndatoririlor, obligațiilor și a răspunderii civile și după caz penale a persoanelor fizice desemnate să acorde servicii de îngrijire persoanelor vârstnice;
- instituirea obligației ca fiecare primărie să cunoască vârstnicii din cadrul comunității care se găsesc în situație de risc socio-medical și în colaborare cu instituțiile de specialitate și reprezentanții societății civile să acționeze operativ pentru ameliorarea condițiilor de trai a acestor persoane;
- Lipsește un Program Național pentru Protecția Socială a Persoanelor Vârstnice care să fie însușit și aprobat de Parlament, cu obiective comparabile cu cele existente la nivel european, astfel încât guvernul actual și cele viitoare să aibă obligația să-l aplice în condiții de responsabilitate.

PROPUNERI

Apresiasiind că pentru pensionarul singur din mediul urban, valoarea coșului de consum lunar stabilit de Institutul Național de Statistică, precum și nivelul minim de trai decent, respectiv nivelul minim de subzistență, furnizate de Institutul de Cercetare a Calității Vieții, sunt insuficiente pentru a-i asigura acestuia un trai decent, Consiliul Național al Persoanelor Vârstnice propune instituirea unui coș minim de consum lunar pentru pensionarul singur din mediul urban, păstrând pentru produsele alimentare cantitățile stabilite de Institutul Național de Statistică pentru asigurarea necesarului minim de calorii.

Utilizând prețurile lunii mai 2013, nivelul acestui coș minim de consum lunar a fost de 1.058,65 lei /persoană, nivel considerat acceptabil, care ar trebui să fie atins de pensia medie de bază. (Anexa nr. 4).

În perioada actuală este necesar ca în România să se promoveze măsuri concrete destinate persoanelor vârstnice prevăzute într-un Program Național pentru Protecția Socială a Persoanelor Vârstnice, pentru a permite acestora să dispună de resurse suficiente pentru o existență decentă, să poată participa activ la viața publică, socială și culturală și să poată duce o existență independentă, cât mai mult timp posibil.

În ceea ce privește principalele **contribuții ale administrației publice** centrale și locale, responsabilizate pentru îmbunătățirea condițiilor socio-economice ale persoanelor vârstnice, apreciem că acestea pot fi sintetizate după cum urmează:

1. în domeniul asigurărilor sociale

Promovarea sistemului unitar public de pensii la nivel național, într-o concepție îmbunătățită, care să țină cont de următoarele propuneri:

- Legislația în domeniul pensiilor să prevadă în mod expres:
 - reglementarea valorii punctului de pensie la cel puțin 45,0% din salariu mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat; iar pentru situațiile în care pe parcursul anului salariul mediu brut realizat depășește în 3 luni consecutive cu peste 5,0% pe

cel prognozat, valoarea punctului de pensie să se majoreze în mod corespunzător;

- Reducerea numărului de pensionari (și implicit a ratei de dependență), prin:
 - egalizarea vârstei limită de pensionare a femeilor cu cea a bărbaților, respectiv la 65 ani, în orizontul de prognoză 2015 - 2030;
 - aplicarea de practici flexibile de lucru care să încurajeze persoanele vârstnice rămână sau să reintre pe piața muncii; instituirea de norme și convenții care să permită prelungirea vieții active, dincolo de 65 de ani, cu beneficii fiscale și sociale atât pentru vârstnici, cât și pentru angajatori.
- Eliminarea impozitării pensiilor în cuantum de până la 1.500 lei ;
- În perspectivă, motivarea și încurajarea angajaților și angajatorilor să participe la Pilonul III²¹ de pensii, cu avantajul unor beneficii de natură fiscală pentru aceștia, iar pentru angajat cu avantajul acumulării și fructificării contribuțiilor strânse de-a lungul vieții, în contul /conturile personale din cadrul fondului de pensii facultative, contribuții pe care le va putea folosi din momentul pensionării.
- Menținerea pe termen scurt și creșterea (pe termen lung) a numărului de angajați cu forme legale prin politici active în sfera ocupării forței de muncă, investiții (care să creeze noi locuri de muncă și să crească veniturile);
- Creșterea numărului de contribuitori prin atragerea celor care lucrează în agricultură sau ca liber întreprinzători și care în prezent sunt neasigurați și prin includerea altor categorii de persoane care obțin venituri. Atragerea de noi asigurați în rândul populației active le-ar putea garanta acestora o formă de venit și, în plus, prin contribuția lor ar participa la întregirea fondului de asigurări sociale.

2. în domeniul sănătății publice

Revizuirea și îmbunătățirea pachetului de legi care reglementează sănătatea populației, asigurarea acesteia pe baza unei concepții moderne prin :

²¹**Pilonul III** este denumirea dată sistemului de pensii facultative, administrate de companii private, sistem bazat pe conturi individuale și aderare facultativă. Participarea la pensiile facultative din acest pilon nu este condiționată în funcție de vârstă

- creșterea accesului la serviciile de protecție a sănătății și îndeosebi la serviciile medicale de bază. Derularea de programe speciale pentru persoanele vârstnice;
- înființarea de către direcțiile sanitare a secțiilor de geriatrie în toate spitalele și a cabinetelor de geriatrie în toate municipiile și orașele mari;
- acordarea de asistență medicală gratuită persoanelor vârstnice, precum și de gratuități la medicamentele pentru întreținerea sănătății și mod deosebit pentru bolile cronice;
- stabilirea unui sistem rațional de aprovizionare a farmaciilor cu medicamente compensate și gratuite și în mod special cu cele destinate întreținerii stării de sănătate a persoanelor vârstnice;
- asigurarea gratuității analizelor de laborator și a investigațiilor în regim de urgență pentru persoanele vârstnice, pe toată perioada lunii, indiferent de decadă;
- îmbunătățirea colaborării între casele de asigurări de sănătate județene și direcțiile sanitare județene prin stabilirea de atribuții și responsabilități clare și precise în regulamente cadru aprobate prin ordin al ministrului sănătății publice;
- înființarea de unități medico-sociale și alocarea resurselor financiare necesare de la consiliile județene pentru funcționarea acestora, precum și încheierea de contracte de furnizare de servicii cu casele județene de asigurări sociale de sănătate;
- înființarea de centre medicale în toate unitățile administrativ - teritoriale care să asigure serviciile medicale de urgență și să supravegheze tratamentul ambulatoriu al persoanelor vârstnice;
- acordarea de competențe mai largi medicului de familie pentru recomandarea efectuării de investigații de laborator și radiologice;
- dotarea cabinetelor de medicină de familie cu micro-aparatură de investigație (electrocardiograf portabil, oscilometru, glucometru, etc.);
- aplicarea de măsuri organizatorice care să conducă la scăderea duratei de prezentare a echipei de salvare, la locul și la ora solicitării;
- urgentarea completării cu personal medico-farmaceutic a tuturor localităților rurale;

- implementarea în toate zonele țării a programelor de îngrijiri la domiciliu;
- dezvoltarea serviciilor de recuperare primară și secundară în mediul urban și rural (în marele comune), identificarea de resurse financiare și suplimentarea fondurilor pentru compensarea medicamentelor pentru a nu se mai crea blocaje în farmacii la eliberarea rețetelor compensate și gratuite;
- încurajarea marilor producători de medicamente din România să fabrice echivalente ale produselor străine pentru care nu există corespondent printre produsele românești, prin acordarea unor facilități la comercializarea medicamentelor, scutiri de taxe și impozite etc.;
- reducerea prețurilor de vânzare a medicamentelor care, în prezent, cuprind în procente ridicate o serie de costuri și adaosuri nejustificate;
- respectarea drepturilor pentru anumite categorii de persoane, prevăzute în legi speciale, cum ar fi: veteranii de război și văduvele de război, persoanele persecutate din motive politice, etnice, persoanele cu handicap etc., în ceea ce privește gratuitatea integrală a serviciilor medicale și a medicamentelor.

3. în domeniul asistenței sociale

Adoptarea unei legi pentru protecția socială a persoanelor vârstnice în acord cu drepturile persoanelor vârstnice adoptate la nivel european, care să reglementeze în principal :

- îmbunătățirea și extinderea tipurilor de servicii ce le sunt asigurate vârstnicilor în instituțiile de asistență socială în regim rezidențial, respectiv programe de terapie ocupațională, recuperare etc.;
- organizarea de campanii de popularizare a instituțiilor care au atribuții de protecție socială a persoanelor vârstnice, pentru ca aceștia să poată fi informați permanent cu privire la căile de acces la drepturile și facilitățile acordate prin legi speciale și diverse alte reglementări;
- dezvoltarea sistemului rezidențial de asistență socială pentru vârstnici prin reabilitarea căminelor existente pentru persoane vârstnice și construcția de noi cămine, îmbunătățirea confortului în cămine prin dotarea cu echipamente, aparatura medicală, electrocasnică, electronică și mobilier;

- completarea instituțiilor de asistență socială cu personal și cu respectarea obligatorie a structurii minimale de personal de specialitate;
- extinderea la nivel național a serviciilor de îngrijire la domiciliu pentru a răspunde nevoilor individuale ale cât mai multor vârstnici, pentru prevenirea instituționalizării, a marginalizării sociale și a izolării;
- dezvoltarea sistemului de îngrijiri la domiciliu de lungă durată, pentru a nu fi compromisă existența persoanelor vârstnice, deoarece odată cu înaintarea în vârstă, crește riscul de a prezenta boli, invalidate și implicit dependență;
- perfecționarea personalului care activează în programe de sprijin pentru persoanele vârstnice prin participarea la schimburi de experiență și cursuri de formare, atragerea de specialiști cu experiență, angajarea unui număr tot mai mare de specialiști și organizarea unei rețele comunitare de medici geriatrii prin dubla specializare a medicilor de medicină internă;
- îmbunătățirea, extinderea și diversificarea serviciilor ce se acordă vârstnicilor asistați la domiciliu, respectiv prin programe de terapie ocupațională, recuperare, activități cultural - artistice etc.;
- implementarea unui sistem național de evidență și monitorizare a cazurilor sociale, ce privesc persoanele vârstnice, pentru o evaluare a cererii și ofertei de servicii, utilă la elaborarea strategiei de dezvoltare a rețelei de servicii sociale în funcție de nevoile identificate;
- combaterea izolării și încurajarea integrării sociale și în activitate a vârstnicilor prin formarea specialiștilor în domeniul geriatric și responsabilizarea cetățenilor din cadrul comunităților, organizarea de seminarii pe teme privind consecințele îmbătrânirii, impactul pensionării și a efectelor ce decurg din aceasta, organizarea de evenimente dedicate vârstei a treia în centrele de zi /cluburi;
- susținerea implicării active a persoanelor vârstnice în viața socială prin informare, sprijin și consiliere, dezvoltarea programelor ocupaționale în centrele de zi /cluburi, nominalizarea lor în organismele consultative la nivel de comunitate în vederea participării lor active la soluționarea problemelor pe plan local și valorificarea competențelor dobândite în viața activă;

- crearea unor punți între generațiile tinere și vârstnici prin organizarea de rețele de voluntari tineri care să se implice pentru îmbunătățirea calității vieții persoanelor vârstnice instituționalizate și a celor care locuiesc singuri, iar pe de altă parte pentru susținerea unor programe în vederea dezvoltării relațiilor interumane între copiii instituționalizați, elevi etc. și persoanele vârstnice, respectiv oricare alte inițiative menite să realizeze un schimb reciproc de informații pentru familiarizarea cu problematica celor două generații.

Director general

Marius Augustin Pop

Șef birou „Analize și studii”

Alina Letitia Matei

Expert I

Olguța Ersilia Mihart

BIBLIOGRAFIE

1. *** Coordonate ale nivelului de trai din România. Veniturile și consumul populației în anul 2012, Institutul Național de Statistică, 2013;
2. *** Coșul de consum lunar pentru un pensionar singur și pentru pensionarul din familia de 2 pensionari, pentru lunile ianuarie și mai 2013, Institutul Național de Statistică.
3. *** Indicatori de incluziune socială calculați de Ministerul Muncii Familiei Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice corespunzători perioadei 2003-2012
4. *** Situația statistică a numărului de pensionari de asigurări sociale de stat și agricultori, pentru luna iulie 2013, Casa Națională de Pensii Publice;
5. *** Nivelul minim de trai decent și nivelul minim de subzistență, pentru lunile ianuarie și mai 2013 și structura cheltuielilor minime de consum estimate pentru un pensionar singur în prețurile lunii mai 2013, Institutul de Cercetare a Calității Vieții;
6. *** Veniturile și consumul populației trim. III 2009, INS, București, 2010.
7. *** World Bank Romania: Poverty assessment. June 2003. Report No. 26169 - RO, apărut sub același număr și în limba română: România: Raport de Evaluare a Sărăciei, octombrie 2003
- 8.*** Martin Ravallion, Poverty Comparisons, The World Bank, 1994

Anexa nr.1

Numărul de pensionari de asigurări sociale de stat,
pe județe la nivelul lunii iulie 2013

Nr. crt.	Județul	Populația totală ¹⁾	Număr Pensionari	% pensionari în populația județului/țării	% pensionari la nivel de județ din totalul pensionarilor	Pensia medie
1	Alba	369.048	83.998	22.76	1.80	808
2	Arad	452.526	101.922	22.52	2.18	748
3	Argeș	633.654	148.248	23.40	3.17	812
4	Bacău	709.272	142.088	20.03	3.04	806
5	Bihor	590.554	151.983	25.74	3.25	765
6	Bistrița-Năsăud	316.014	56.068	17.74	1.20	684
7	Botoșani	440.968	77.034	17.47	1.65	662
8	Brașov	600.079	140.394	23.40	3.00	975
9	Brăila	352.315	79.566	22.58	1.70	766
10	Buzău	474.398	108.082	22.78	2.31	721
11	Caraș-Severin	316.248	77.686	24.56	1.66	810
12	Călărași	309.800	64.336	20.77	1.38	685
13	Cluj	691.317	161.974	23.43	3.46	868
14	Constanța	724.378	138.255	19.09	2.96	831
15	Covasna	221.106	44.238	20.01	0.95	775
16	Dâmbovița	528.619	113.951	21.56	2.44	769
17	Dolj	694.266	155.577	22.41	3.33	763
18	Galați	603.314	123.824	20.52	2.64	879
19	Giurgiu	280.501	59.053	21.05	1.26	650
20	Gorj	372.719	77.031	20.67	1.65	838
21	Harghita	323.313	73.047	22.59	1.56	777
22	Hunedoara	453.730	123.311	27.18	2.63	998
23	Ialomița	284.493	57.851	20.33	1.24	700
24	Iași	838.653	145.446	17.34	3.11	797
25	Ifov	348.031	71.178	20.45	1.52	746
26	Maramureș	507.756	113.191	22.29	2.42	791
27	Mehedinți	286.912	58.663	20.45	1.25	767
28	Mureș	577.614	135.791	23.51	2.9	772
29	Neamț	556.599	115.906	20.82	2.48	773
30	Olt	454.791	93.978	20.66	2.01	698
31	Prahova	805.218	194.796	24.19	4.16	867
32	Satu Mare	362.215	77.114	21.29	1.65	693
33	Sălaj	239.470	56.871	23.75	1.21	734
34	Sibiu	425.906	95.135	22.34	2.03	839
35	Suceava	708.297	139.449	19.69	2.98	718
36	Teleorman	388.631	94.653	24.36	2.02	704
37	Timiș	682.079	148.141	21.72	3.16	818
38	Tulcea	242.544	44.029	18.15	0.94	717
39	Vaslui	445.450	80.269	18.02	1.71	681
40	Vâlcea	403.572	100.972	25.02	2.16	751
41	Vrancea	387.535	67.878	17.52	1.45	677
42	București	1.912.515	485.688	25.40	10.38	1026
TOTAL		21.316.420	4.678.665	21,95	100.00	812

¹⁾Populația totală a României la data de 1 iulie 2012, ultima publicată

Anexa nr.2

Valoarea coșului de consum al gospodăriilor de pensionari *)
(pensionarul singur)

Nr. ctr.	Produse alimentare	Valoare lei lunar/ persoană (prețuri mai 2013)		
		TOTAL	URBAN	RURAL
1	Făină	3,07	2,69	3,40
2	Mălai	4,87	2,59	6,83
3	Pâine	29,56	26,52	32,17
4	Produse de franzelărie, specialități de panificație	2,25	2,48	2,06
5	Paste făinoase	2,18	2,32	2,06
6	Orez	2,69	2,44	2,91
7	Fasole boabe	5,31	3,75	6,65
8	Cartofi	11,68	11,57	11,78
9	Morcovi, pătrunjel, păstârnac	1,97	2,37	1,62
10	Ceapă uscată	2,70	2,54	2,84
11	Varză murată și alte murături	6,13	4,01	7,95
12	Bulion	3,23	2,59	3,77
13	Conserve de legume	1,43	1,33	1,51
14	Mere	3,93	4,69	3,27
15	Citrice, fructe meridionale	2,27	2,97	1,68
16	Conserve din fructe	2,23	2,10	2,34
17	Carne de bovine	5,05	7,31	3,12
18	Carne de porcine	10,48	11,69	9,45
19	Carne de pasăre	16,90	15,68	17,94
20	Carne de oaie și alte feluri de carne	2,37	1,72	2,94
21	Preparate din carne	14,11	13,19	14,89
22	Pește proaspăt și congelat	3,81	3,82	3,80
23	Lapte proaspăt	15,19	16,73	13,87
24	Lapte bătut, iaurt	1,73	2,14	1,37
25	Telemea de vacă	6,58	7,32	5,95
26	Telemea de oaie	3,77	3,73	3,80
27	Brânză proaspătă și smântână	5,90	5,91	5,88
28	Ouă	8,33	7,47	9,07
29	Untură	1,41	0,62	2,09
30	Ulei comestibil	9,74	9,39	10,03
31	Margarină	2,18	2,57	1,84
32	Zahăr	5,70	5,46	5,91
33	Ciocolată, bomboane	0,66	0,77	0,56
34	Băuturi nealcoolice	2,63	3,36	2,01
	Total 1-34	202,04	195,84	207,36
	Alte produse alimentare	25,86	29,18	22,81
	TOTAL produse alimentare	227,90	225,02	230,17

*)Valorile sunt stabilite de Institutul Național de Statistică

Nr. ctr.	Produse nealimentare	Valoare lei lunar/ persoană (prețuri mai 2013)		
		TOTAL	URBAN	RURAL
35	Confecții	1,85	2,09	1,64
36	Tricotaje	0,75	0,76	0,73
37	Încălțăminte	3,16	2,77	3,5
38	Cărți, ziare, papetărie	1,44	2,55	0,49
39	Medicamente	12,47	18,55	7,25
40	Articole de igienă	5,99	7,85	4,4
41	Combustibili	25,07	9,7	38,25
	Total 35-41	50,73	44,27	56,26
	Alte produse nealimentare	18,72	16,34	20,76
	TOTAL produse nealimentare	69,45	60,61	77,02
	Servicii			
42	Apă, canal, salubritate	28,12	57,4	3,02
43	Energie electrică	27,58	34,87	21,32
44	Energie termică	21,37	46,1	0,16
45	Gaze naturale	25,93	47,45	7,47
46	Abonament RTV	5,26	8,28	2,66
47	Telefon	10,31	18,5	3,28
48	Transport de călători	3,73	5,96	1,81
49	Servicii medicale	2,87	3,13	2,64
	Total 42-49	125,17	221,69	42,36
	Alte servicii	19,77	35,03	6,69
	TOTAL servicii	144,94	256,72	49,05
	TOTAL	442,29	542,35	356,24

**Valoarea coșului de consum al gospodăriilor de pensionari*)
(familia formată din 2 pensionari)**

Nr. ctr.	Produse alimentare	Valoare lei lunar/ persoană (prețuri mai 2013)		
		TOTAL	URBAN	RURAL
1	Făină	2,64	2,41	2,82
2	Mălai	4,59	2,07	6,56
3	Pâine	28,22	26,56	29,52
4	Produse de franzelărie, specialități de panificație	1,39	1,56	1,12
5	Paste făinoase	1,53	1,71	1,40
6	Orez	1,86	1,59	2,06
7	Fasole boabe	4,03	2,79	5,00
8	Cartofi	8,77	8,87	8,70
9	Morcovi, pătrunjel, păstârnac	1,46	1,89	1,13
10	Ceapă uscată	2,08	1,93	2,19
11	Varză murată și alte murături	6,35	4,52	7,77
12	Bulion	2,66	2,34	2,91
13	Conserve de legume	1,39	1,33	1,44
14	Mere	3,08	4,02	2,35
15	Citrice, fructe meridionale	2,05	2,65	1,37
16	Conserve din fructe	1,83	2,08	1,64
17	Carne de bovine	4,67	7,19	2,69
18	Carne de porcine	10,35	12,66	8,55
19	Carne de pasăre	12,59	11,60	13,36
20	Carne de oaie și alte feluri de carne	3,26	20,73	3,97
21	Preparate din carne	12,77	11,81	13,52
22	Pește proaspăt și congelat	3,10	3,40	2,87
23	Lapte proaspăt	11,08	10,48	11,54
24	Lapte bătut, iaurt	1,69	1,57	1,79
25	Telemea de vacă	5,62	5,62	5,62
26	Telemea de oaie	3,68	4,00	3,42
27	Brânză proaspătă și smântână	5,70	5,17	6,11
28	Ouă	6,39	5,82	6,84
29	Untură	1,32	0,55	1,92
30	Ulei comestibil	7,29	7,45	7,16
31	Margarină	1,40	1,80	1,08
32	Zahăr	4,17	4,17	4,18
33	Ciocolată, bomboane	0,53	0,69	0,41
34	Băuturi nealcoolice	2,47	3,60	1,58
	Total 1-34	172,01	186,63	174,59
	Alte produse alimentare	19,78	14,00	15,72
	TOTAL produse alimentare	191,79	200,63	190,31

*)Valorile sunt stabilite de Institutul Național de Statistică

Nr. ctr.	Produse nealimentare	Valoare lei lunar/ persoană (prețuri mai 2013)		
		TOTAL	URBAN	RURAL
35	Confecții	2,27	2,60	2,01
36	Tricotaje	0,94	1,15	0,77
37	Încălțăminte	3,62	3,35	3,83
38	Cărți, ziare, papetărie	1,86	3,33	0,72
39	Medicamente	12,29	18,91	7,11
40	Articole de igienă	5,28	7,53	3,52
41	Combustibili	23,98	10,56	34,46
	Total 35-41	50,24	47,43	52,42
	Alte produse nealimentare	18,54	19,54	16,83
	TOTAL produse nealimentare	68,78	66,97	69,25
	Servicii			
42	Apă, canal, salubritate	21,04	44,58	2,66
43	Energie electrică	22,08	28,23	17,28
44	Energie termică	15,97	36,42	-
45	Gaze naturale	22,71	41,95	7,70
46	Abonament RTV	3,89	6,36	1,96
47	Telefon	8,62	14,69	3,87
48	Transport de călători	3,71	5,91	2,00
49	Servicii medicale	5,75	6,68	5,02
	Total 42-49	103,77	184,82	40,49
	Alte servicii	16,40	29,20	10,28
	TOTAL servicii	120,17	214,02	50,77
	TOTAL	380,74	481,62	310,33

**Gruparea pensionarilor de asigurări sociale de stat și agricultori
pe niveluri de pensii^{*)} și pe categorii, în luna IULIE 2013**

-persoane-

Tranșe de cuantum - lei -	TOTAL asigurați	Cu pensie pentru limită vârstă	Cu pensie anticipată	Cu pensie anticipată parțială	Cu pensie de invaliditate din care:				Cu pensie de urmaș	Cu ajutor social
					Total	Grad 1	Grad 2	Grad 3		
TOTAL, din care:	5.239.401	3.803.088	13.808	100.209	732.782	38.702	343.279	350.801	588.703	811
Procente	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
350	830.682	458.437	109	7.891	75.297	2.281	21.806	51.210	288.141	807
351 - 375	137.746	76.575	15	3.759	23.991	694	11.438	11.859	33.405	1
376 - 400	179.806	114.631	20	4.447	29.968	1.238	15.642	13.088	30.738	2
401 - 443	319.325	199.677	53	8.121	63.704	3.991	32.956	26.757	47.769	1
Sub valoarea coșului de consum lunar^{*)} - 443 lei	1.467.559	849.320	197	24.218	192.960	8.204	81.842	102.914	400.053	811
Procente	28,01	22,33	1,43	24,17	26,33	21,20	23,84	29,34	67,95	100,00
444 - 450	53.219	33.279	9	1.354	10.616	665	5.492	4.459	7.961	0
451 - 500	281.475	143.360	54	9.646	82.044	6.171	39.570	36.303	46.371	0
501 - 579	387.383	190.066	91	14.534	132.958	8.307	64.470	60.181	49.734	0
Sub valoarea nivelului minim de subzistență^{****)} - 579 lei	2.189.636	1.216.025	351	49.752	418.578	23.347	191.374	203.857	504.119	811
Procente	41,79	31,97	2,54	49,65	57,12	60,33	55,75	58,11	85,63	100,00

Tranșe de cuantum - lei -	TOTAL Asigurați	Cu pensie pentru limită vârstă	Cu pensie anticipată	Cu pensie anticipată parțială	Cu pensie de invaliditate din care:				Cu pensie de urmaș	Cu ajutor social
					Total	Grad 1	Grad 2	Grad 3		
580 -600	104.294	51.171	25	3.913	35.795	2.236	17.357	16.202	13.390	0
601-735	620.593	403.164	1.216	20.749	155.892	7.492	76.174	72.226	39.572	0
Sub valoarea nivelului minim de trai decent**)-735 lei	2.914.523	1.670.360	1.592	74.414	610.265	33.075	284.905	292.285	557.081	811
Procente	55,63	43,92	11,53	74,26	83,28	85,46	83,00	83,32	94,63	100,00
736 - 740	13.701	8.905	27	458	3.438	165	1.680	1.593	873	0
741 - 800	254.078	200.947	1.482	6.400	36.858	1.626	17.745	17.487	8.391	0
801 - 900	396.664	340.047	2.940	7.366	37.147	1.616	17.755	17.776	9.164	0
901 - 1000	351.283	319.721	2.504	4.165	19.630	907	9.290	9.433	5.263	0
1001 - 1500	543.056	514.999	3.136	4.007	16.043	760	7.527	7.756	4.871	0
1501 - 1693	522.473	508.746	1.606	2.377	7.332	431	3.412	3.489	2.412	0
1694 - 1836	101.780	99.872	250	409	942	63	443	436	307	0
1837 - 2000	56.589	55.600	133	227	479	23	229	227	150	0
2001 - 2500	57.835	56.864	101	265	469	22	210	237	136	0
2501 - 3000	16.908	16.671	25	70	111	7	48	56	31	0
3001 - 3500	6.115	6.034	7	28	32	2	14	16	14	0
3501 - 4000	2.269	2.235	2	14	15	2	8	5	3	0
4001 - 4500	1.025	1.008	0	6	7	0	6	1	4	0
4501 - 5000	463	452	2	0	7	0	5	2	2	0
Peste 5000	639	627	1	3	7	3	2	2	1	0
Pensia medie (lei)	760	856	986	630	571	571	582	512	562	201

*) Suma suplimentară alocată de la bugetul de stat pentru asigurarea pensiei minime garantate de 350 lei nu este luată în calcul

**Valoarea coșului de consum lunar al pensionarului singur. total țară, calculat la prețurile lunii iulie 2013, comunicat de Institutul Național de Statistică.

***Valoarea nivelului minim de subzistență și a nivelului minim de trai decent. total țară.pentru pensionarul singur, calculat la prețurile lunii iulie 2013, comunicat de Institutul de Cercetare a Calității Vieții;

Gruparea pensionarilor de asigurări sociale de stat pe niveluri de pensii^{*)} și pe categorii, în luna IULIE 2013
-persoane-

Tranșe de cuantum - lei -	TOTAL Asigurați	Cu pensie pentru limită vârstă	Cu pensie anticipată	Cu pensie anticipată parțială	Cu pensie de invaliditate din care:				Cu pensie de urmaș	Cu ajutor social
					Total	Grad 1	Grad 2	Grad 3		
TOTAL, din care:	4.678.665	3.298.463	13.808	100.209	727.055	38.000	338.254	350.801	538.319	811
Procente	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
350	544.449	227.749	109	7891	70.117	1.610	17.297	51210	237776	807
351 - 375	101.892	40.971	15	3.759	23.743	682	11.202	11.859	33.403	1
376 - 400	109.438	44.382	20	4.447	29.857	1.226	15.543	13.088	30.730	2
401 - 443	210.245	90.745	53	8121	63.564	3.985	32.822	26757	47761	1
Sub valoarea coșului de consum lunar^{**) - 443 lei}	966.024	403.847	197	24.218	187.281	7.503	76.864	102.914	349.670	811
Procente	20,65	12,24	1,43	24,17	25,76	19,74	22,72	29,34	64,96	100,00
444 - 450	35.040	15.124	9	1354	10.593	664	5.470	4.459	7.960	0
451 - 500	250.914	112.817	54	9.646	82.026	6.171	39.552	36.303	46.371	0
501 - 579	379.836	182.522	91	14534	132.955	8.307	64.467	60.181	49.734	0
Sub valoarea nivelului minim de subzistență^{***) - 579 lei}	1.631.814	714.310	206	49752	412.855	22.645	186.353	203857	453.735	811
Procente	34,88	21,66	1,49	49,65	56,78	59,59	55,09	58,11	84,29	100,00

Coordonatele nivelului de trai al pensionarilor din România

Tranșe de cuantum - lei -	TOTAL Asigurați	Cu pensie pentru limită vârstă	Cu pensie anticipată	Cu pensie anticipată parțială	Cu pensie de invaliditate din care:				Cu pensie de urmaș	Cu ajutor social
					Total	Grad 1	Grad 2	Grad 3		
580-600	102.262	49.140	25	3.913	35.794	2.236	17.356	16.202	13.390	0
601-735	619.802	402.375	1.216	20.749	155.890	7.492	76.172	72.226	39.572	0
Sub valoarea nivelului minim de trai decent**)-735 lei	2.353.878	1165825	1.447	74.414	604.539	32373	279.881	292285	506697	811
Procente	50,31	35,34	10,59	74,26	83,15	85,19	82,74	83,32	94,13	100,00
736 - 740	13.672	8.876	27	458	3.438	165	1.680	1.593	873	0
741 - 800	254.053	200.923	1.482	6.400	36.857	1.626	17.744	17.487	8.391	0
801 - 900	396.640	340.023	2.940	7.366	37.147	1.616	17.755	17.776	9.164	0
901 - 1000	351.275	319.713	2.504	4.165	19.630	907	9.290	9.433	5.263	0
1001 - 1500	543.053	514.996	3.136	4.007	16.043	760	7.527	7.756	4.871	0
1501 - 1693	522.472	508.745	1.606	2.377	7.332	431	3.412	3.489	2.412	0
1694 - 1836	101.779	99.871	250	409	942	63	443	436	307	0
1837 - 2000	56.589	55.600	133	227	479	23	229	227	150	0
2001 - 2500	57.835	56.864	101	265	469	22	210	237	136	0
2501 - 3000	16.908	16.671	25	70	111	7	48	56	31	0
3001 - 3500	6.115	6.034	7	28	32	2	14	16	14	0
3501 - 4000	2.269	2.235	2	14	15	2	8	5	3	0
4001 - 4500	1.025	1.008	0	6	7	0	6	1	4	0
4501 - 5000	463	452	2	0	7	0	5	2	2	0
Peste 5000	639	627	1	3	7	3	2	2	1	0
Pensia medie (lei)	812	934	986	630	574	578	587	561	410	201

*) Suma suplimentară alocată de la bugetul de stat pentru asigurarea pensiei minime garantate de 350 lei nu este luată în calcul

**Valoarea coșului de consum lunar al pensionarului singur. total țară, calculat la prețurile lunii iulie 2013, comunicat de Institutul Național de Statistică.

***Valoarea nivelului minim de subzistență și a nivelului minim de trai decent. total țară.pentru pensionarul singur, calculat la prețurile lunii iulie 2013, comunicat de Institutul de Cercetare a Calității Vieții;

Gruparea pensionarilor agricultori pe niveluri de pensii*) și pe categorii, în luna IULIE 2013

-persoane-

Tranșe de cuantum - lei -	TOTAL asigurați	Cu pensie pentru limită vârstă	Cu pensie de invaliditate din care:				Cu pensie de urmaș
			Total	Grad 1	Grad 2	Grad 3	
TOTAL, din care:	560.736	504.625	5.727	702	5.025	0	50.384
Procente	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	X	100,00
350	286.233	230.688	5.180	671	4.509	0	50.365
351-375	35.854	35.604	248	12	236	0	2
376 - 400	70.368	70.249	111	12	99	0	8
401 – 443	109.080	108.932	140	6	134	0	8
Sub valoarea coșului de consum lunar***) - 443 lei	501,535	445,473	5,679	701	4,978	0	50,383
Procente	89,44	88,28	99,16	99,86	99,06	X	100,00
444 – 450	18.179	18.155	23	1	22	0	1
451 – 500	30.561	30.543	18	0	18	0	0
501 – 579	7.547	7.544	3	0	3	0	0
Sub valoarea nivelului minim de subzistență****) - 579 lei	557.822	501.715	5.723	702	5.021	0	50.384
Procente	99.48	99,42	99,93	100,00	99,92	X	100,00

Tranșe de quantum - lei -	TOTAL asigurați	Cu pensie pentru limită vârstă	Cu pensie de invaliditate din care:				Cu pensie de urmaș
			Total	Grad 1	Grad 2	Grad 3	
580-600	2,032	2,031	1	0	1	0	0
601-735	791	789	2	0	2	0	0
Sub valoarea nivelului minim de trai decent**)-735 lei	560,645	504,535	5,726	702	5,024	0	50,384
Procente	99.98	99.98	99.98	100.00	99.98	X	100.00
736 - 740	29	29	0	0	0	0	0
741 - 800	25	24	1	0	1	0	0
801 - 900	24	24	0	0	0	0	0
901 - 1000	8	8	0	0	0	0	0
1001 - 1500	3	3	0	0	0	0	0
1501 - 1693	1	1	0	0	0	0	0
1694 - 1836	1	1	0	0	0	0	0
Peste 1836	0	0	0	0	0	0	0
Pensia medie (lei)	328	347	212	174	218	X	152

) Suma suplimentară alocată de la bugetul de stat pentru asigurarea pensiei minime garantate de 350 lei nu este luată în calcul

Valoarea **coșului de consum lunar al pensionarului singur, total țară, **calculat la prețurile lunii iulie 2013, comunicat de Institutul Național de Statistică.**

***Valoarea nivelului minim de subzistență și a nivelului minim de trai decent, total țară, pentru pensionarul singur, **calculat la prețurile lunii iulie 2013, comunicat de Institutul de Cercetare a Calității Vieții;**

**Propunere privind coșul minim de consum lunar pentru pensionarul singur din
mediul urban, la nivelul prețurilor lunii mai 2013**

Produse și servicii	UM	Cantitate ¹⁾	lei/UM	Valoare mai 2013 (lei/pers)
A. PRODUSE ALIMENTARE				
Faina	kg	1,106	4,0	4,42
Malai	kg	1,137	3,5	3,98
Paine	kg	9,584	2,5	23,96
Produse de franzelarie	kg	0,368	25,0	9,20
Paste fainoase	kg	0,535	6,4	3,42
Orez	kg	0,755	5,0	3,78
Fasole boabe	kg	0,519	8,8	4,57
Cartofi	kg	5,727	1,5	8,59
Morcovi, patrunjel, pastarnac	kg	1,033	3,2	3,31
Ceapa uscata	kg	1,275	2,5	3,19
Varza murata si alte muraturi	kg	0,931	5,5	5,12
Bulion	kg	0,411	9,0	3,70
Conserve de legume	kg	0,262	19,0	4,98
Mere	kg	2,101	5,0	10,51
Citrice, fructe meridionale	kg	0,644	7,0	4,51
Conserve din fructe	kg	0,314	13,0	4,08
Carne de bovine	kg	0,517	13,1	6,77
Carne de porcine	kg	0,858	19,0	16,30
Carne de pasare	kg	1,788	11,1	19,85
Carne de oaie si alte feluri de carne	kg	0,076	21,0	1,60
Preparate din carne	kg	1,027	23,0	23,62
Peste proaspat si congelat	kg	0,531	13,0	6,90
Lapte proaspat	l	7,860	3,6	28,30
Lapte batut, iaurt	l	0,476	6,7	3,19
Telemea de vaca	kg	0,600	11,5	6,90
Telemea de oaie	kg	0,263	17,0	4,47
Branza proaspata si smantana	kg	0,612	12,0	7,34
Oua	bucati	20,000	0,5	10,00
Slănină și untura	kg	0,108	9,0	0,97
Ulei comestibil	l	1,606	6,5	10,40

Produse și servicii	UM	Cantitate^{*)}	lei/UM	Valoare mai 2013 (lei/pers)
Margarina	kg	0,416	11,2	4,66
Zahar	kg	1,370	3,5	4,80
Ciocolata, bomboane	kg	0,052	22,0	1,14
Bauturi nealcoolice	l	3,037	3,0	9,11
Total	x	x	x	267,64
Alte produse alimentare	x	x	x	40,15
TOTAL PRODUSE ALIMENTARE	x	x	x	307,79
B. PRODUSE NEALIMENTARE				
Confectii	x	x	x	10,14
Tricotaje	x	x	x	5,31
Incaltaminte	x	x	x	16,70
Carti si rechizite	x	x	x	14,50
Medicamente	x	x	x	57,47
Articole de igiena	x	x	x	15,79
Articole menaj, electrocasnice și produse de uz gospodăresc	x	x	x	30,97
Total	x	x	x	150,88
Alte produse nealimentare	x	x	X	75,44
TOTAL PRODUSE NEALIMENTARE	x	x	X	226,32
C. SERVICII				
Apa, canal, salubritate	x	x	X	41,19
<u>Energie electrica</u>	Kwh	42	1,15	48,30
Energie termica sau alte surse de energie	Gcal	X	X	196,03
Gaze naturale	m.c.	15	1,19	17,85
Telefon	x	X	x	47,95
Transport (metrou, c.f., auto)	x	X	x	51,00
Servicii medicale	x	X	x	44,60
Impozite si taxe	x	X	x	10,00
Total	x	X	x	456,92
Alte servicii	x	x	x	67,62
TOTAL SERVICII	x	x	x	524,54
TOTAL GENERAL	x	x	x	1.058,65

^{*)}Cantitățile de produse sunt stabilite de Institutul Național de Statistică pentru asigurarea necesarului minim de consum caloric al unei persoane vârstnice

Majorările de prețuri la principalele produse alimentare, nealimentare și servicii care au condus la scăderea puterii de cumpărare a pensionarilor în perioada octombrie 2009 - mai 2013

lei / UM

Denumire produs ^{*)}	UM	Oct -09	Dec-09	Dec-10	Dec-11	Dec -12	Mai-13
Apa	m ³	2,986	3,026	3,506	4,623	4.935	5.213
Branză de oaie	kg	16,0	16,0	17,0	17,0	17,0	17,0
Brânză de vacă	kg	10,8	10,9	11,3	11,7	11,4	11,5
Canalizare	m ³	0,667	0,676	0,783	1,029	1,102	1,163
Carne de bovine	kg	12,6	12,5	12,8	13,0	13,0	13,1
Carne de pui	kg	9,5	9,5	9,8	10,3	10,9	11,1
Cărți, ziare, reviste	x	11,4	11,5	12,8	13,3	13,9	14,5
Cartofi	kg	2,0	2,0	2,9	2,1	3,2	1,5
Citrice și alte fructe meridionale	kg	6,0	5,7	6,1	5,9	6,6	7,0
Combustibil-benzină	l	4,7	4,8	5,5	6,2	6,4	6,4
Fasole boabe și alte leguminoase	kg	6,4	6,5	6,7	6,9	8,1	8,8
Fructe proaspete	kg	3,0	3,1	3,7	4,1	4,8	5,7
Fructe și conserve din fructe	cutie	4,1	4,0	4,5	4,8	5,4	6,1
Iaurt	pahar (400g)	2,7	2,7	2,8	3,0	3,1	3,1
Igienă și cosmetică	x	14,8	14,8	15,3	16,0	16,3	16,5
Întreținere locuință (termoficare)	x	134,6	134,6	150,7	193,3	195,8	196,0
Lapte de vacă	l	3,0	3,0	3,1	3,4	3,6	3,6
Metrou	călătorie	1,3	1,3	1,5	2,0	2,0	2,0
Ouă	buc	0,67	0,75	0,71	0,82	1,00	0,50
Pâine	buc	1,0	1,0	1,1	1,2	1,2	1,2
Salubritate	x	8,3	8,4	9,7	12,8	13,7	14,4
Telefon(confort 50 impulsuri)	abonament	42,860	42,277	44.750	48,000	49.624	47,951

^{*)}Pentru produsele și serviciile care nu s-au putut cuantifica într-o unitate de măsură, s-a considerat consumul mediu valoric lunar al unei persoane

Anexa nr. 6

Cheltuielile totale de consum pentru gospodăriile de pensionari în anul 2012

A. Produse alimentare /persoană²²		
Total, din care:	%	Lei
	100,00	190,50
- cereale și produse din cereale	21,50	40,95
- carne proaspătă	14,91	28,41
- preparate din carne	7,53	14,35
- brânzeturi și smântână	7,23	13,77
- legume și conserve din legume	7,13	13,59
- lapte	6,87	13,08
- fructe	5,59	10,65
- grăsimi	4,91	9,35
- apă minerală și alte băuturi nealcoolice	3,00	5,71
- cafea, ceai, cacao	2,98	5,68
- băuturi alcoolice	2,79	5,32
- zahăr	2,27	4,33
- ouă	1,85	3,52
- cartofi	1,65	3,15
- ciocolată, bomboane, rahat și alte produse zaharoase	1,57	3,00
- alte produse	8,22	15,64
B. Produse nealimentare /gospodărie		
Total, din care:	%	Lei
	100,00	423,17
- medicamente	20,58	87,07
- combustibili lichizi și solizi	17,46	73,90
- țigări, articole și accesorii pt, fumat	15,71	66,49
- îmbrăcăminte și încălțăminte	12,60	53,33
- carburanți și lubrifianți	7,89	33,40
- produse pentru întreținerea curentă a locuinței	6,88	29,11
- articole și produse pentru îngrijire personală	6,85	29,00
- alte articole și bunuri de folosință îndelungată pentru recreere și cultură	3,18	13,47
- aparate de uz casnic	1,60	6,77
- produse pentru repararea curentă a locuinței	1,40	5,91
- alte produse	5,85	24,72
C. Servicii/gospodărie		
Total, din care:	%	Lei
	100,00	320,98
- energie electrică	21,81	69,99
- servicii de telefonie	17,64	56,63
- gaze naturale	13,3	42,70
- apă, canal, salubritate și servicii comunale	12,59	40,42
- servicii transport	6,39	20,52
- abonamente radio+TV	7,93	25,46
- servicii sănătate	5,92	18,98
- energie termică	4,46	14,30
- alte servicii pentru întreținerea locuinței	2,03	6,53
- îngrijire personală	1,47	4,71
- asigurări	1,21	3,89
-servicii de cazare (altele decât cele de natură turistică)	0,96	3,09
- educație	0,95	3,05
-servicii turistice	0,55	1,77
- alte servicii	2,79	8,94

Sursa datelor: Coordonate ale nivelului de trai în România. Veniturile și consumul populației, în anul 2012, pg169,171,225,227,249

²² Contravaloarea consumului din resurse proprii (autoconsumul) nu a fost inclusă în cheltuielile pentru produsele alimentare, acestea referindu-se exclusiv la cumpărături.